

COMSTEC Inter-Islamic Network on Virtual Universities
Avicenna International Community College LLC

Holding time: September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

بررسی سنت تدفین پادشاهان ایران براساس متون ادبی و پارچه‌های تدفینی قرون اولیه هجری

مریم زارع خلیلی^۱، سید ابوتراب احمدپناه^۲، مریم کامیار^۳

۱- دانشجوی دکتری هنر اسلامی، دانشگاه تربیت مدرس

۲- هیئت علمی، استادیار، دانشگاه تربیت مدرس

۳- دکتری پژوهش هنر، استادیار، بنیاد دانشنامه نگاری ایران

چکیده

در حفاری سال ۱۳۰۰ هجری ۱۹۲۵م پارچه‌های نفیسی از یک گور سلطنتی آل بویه بدست آمد. این گور سلطنتی که حاوی بیست الی سی قبر خانوادگی بود در منطقه کوه بی‌بی‌شهربانو و نقاره‌خانه قرار داشت. پارچه‌های بدست آمده این منطقه مزین به نقوش انسانی، حیوانی و گیاهی و همچنین در بعضی حاوی کتیبه کوفی است. این پارچه‌ها به منظور پارچه‌ی تدفین و یا به عنوان روکش قبور استفاده شده‌اند. در بعضی از پارچه‌ها نقوشی وجود دارد که بر اساس شواهد در متون و آثار در دوره‌های قبلی، مربوط به افراد خاص و خوش منصب بوده‌است. با توجه به خوانش متون و دیگر آثار و تطبیق با آثار مکتوب مشخص شد پارچه‌های ابریشمی کتیبه‌دار و منقوش سلطنتی این کاوش، مربوط به افراد طبقه‌ای خاص بوده‌است. هدف از این بررسی مقایسه پارچه‌های بدست آمده از تدفین پادشاهان آل بویه با متونی است که به آیین خاکسپاری پادشاهان در قرون اولیه تا آل بویه پرداخته شده‌است. روش تحقیق تطبیقی و تحلیلی بوده و جمع آوری اطلاعات موزه‌ای و کتابخانه‌ای بوده‌است. عناصر تزئینی در پارچه‌های بدست آمده از آل بویه دارای الگوهای تثبیت شده برای شناسایی پادشاهان و افراد صاحب منصب هستند. تطبیق متون درباره سنت خاکسپاری پادشاهان مخصوصاً در شاهنامه با پارچه‌های بدست آمده از گور آل بویه دارای وجوه مشابه است. در آثار هنری دوره ساسانی الگوهای خاص برای شناسایی پادشاهان وجود داشته که این الگوها وارد دوره‌های بعد شد. با توجه به تشابه متون سنت تدفین پادشاهان و آثار بدست آمده از خاکسپاری پادشاهان، می‌توان به درک بهتری از سنت خاکسپاری و مراسم آیینی تدفین در اوایل دوره اسلامی بخصوص آل بویه رسید. **واژگان کلیدی:** پارچه‌های آل بویه، تدفین پادشاهان، گور سلطنتی، آیین به خاکسپاری